

Examen : **Nederlandse Taal (Lezen en Schrijven)**

Niveau : KSE 3

Opgavenummer : NL3(10)

Examenduur : 90 minuten

© IVIO-Examenbureau

Nadruk verboden. Deze opgave blijft eigendom van het IVIO-Examenbureau.

- Vul in het onderstaande vak uw gegevens in.
- Hieronder volgen 15 opdrachten.
- Schrijf de antwoorden duidelijk op de daarvoor bestemde lijnen.
- Streep fouten in uw antwoorden duidelijk door.
- Let op: opdracht 11 en 15 moeten apart worden opgeschreven op antwoordblad 1 en 2.
- Lever uw werk en deze opgave in voordat u de examenruimte verlaat.
- Een woordenboek is toegestaan.

Naam kandidaat : _____

Kandidaatnummer : _____

Examenplaats : _____

Examendatum : _____

Lees de teksten en beantwoord de vragen 1 t/m 10.

Hamburger 100 jaar

De hamburger, hét symbool van de Amerikaanse eetstijl, bestaat op de kop af honderd jaar. Niet de platte steak van gemalen rundvlees zelf, die is al véél ouder, maar het hapklare totaalpakket dat wij tegenwoordig hamburger of kortweg burger noemen. Oftewel: broodje + vleesschijf + saus + garnering. Voor de feestelijke geboorte moeten we terug naar de massaal bezochte Wereldtentoonstelling van 1904 in St. Louis (VS).

Enig idee hoeveel hamburgers een gemiddelde Amerikaan eet? Drie per week. Een simpele rekensom leert dat er in de Verenigde Staten ruim 38 miljard hamburgers jaarlijks over de counter gaan. Groot geheim achter het ongekende succes van deze van oorsprong Duitse vleesschijf op brood: gemak! Je koopt hem ergens onderweg, de bereidingstijd is heel kort dus je hoeft niet lang te wachten en hij hapt makkelijk weg. Snel voedsel voor de massa.

Old Dave

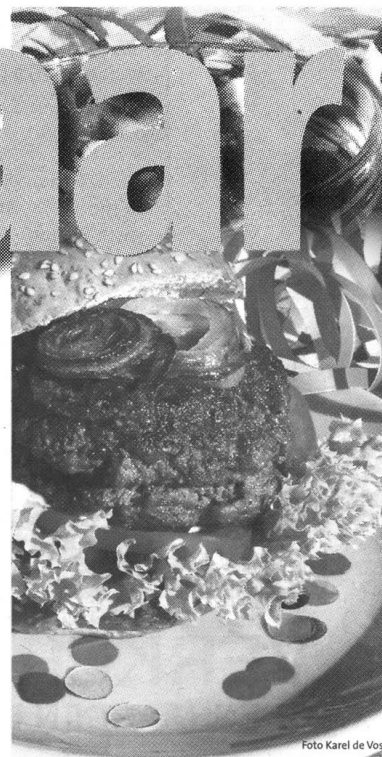
Het was de voormalige pottenbakker Fletcher Davis die dat als een van de eersten in de gaten had. Hij runde eind 19e eeuw een kleine lunchroom in Athens (Texas) en verkocht daar sandwiches met gebakken rundvlees (gemalen), een saus van mayonaise en mosterd en een plakje augurk. Zijn familie en klanten waren zo enthousiast over het recept dat ze geld inzamelden om 'Old Dave', zoals zijn bijnaam luidde, in 1904 naar de Wereldtentoonstelling in St. Louis te laten gaan. Miljoenen bezoekers trokken daarheen om de spectaculaire expositiepaleizen en landpaviljoens te bewonderen. En velen maakten toen voor het eerst kennis met de hamburger. Het viel een reporter van de New York Tribune op dat er voor Old Dave's de hele dag lange rijen stonden. Dat voedsel, waarvoor je niet in een restaurant hoefde

plaats te nemen en al lopend kon verorberen, dat wilde hij ook wel eens proberen. Hij schreef later laaiend enthousiast over deze nieuwigheid en de krant plaatste zelfs een foto van Old Dave's hamburgerstand.

Daarna verspreidde het idee zich als een olievlek over de Verenigde Staten. Ieder restaurant vulde het op z'n eigen manier in. Ketens die glorieerden in de eerste helft van de twintigste eeuw waren White Castle, met z'n vierkante broodjes (bestaat nog steeds) en Wimpy's, genoemd naar J. Wellington Wimpy, het hamburger schransende cartoonfiguurtje uit 'Popeye'. Waarom is niet duidelijk, maar voor Old Dave was het hamburgeravontuur na St. Louis afgelopen. Hij keerde terug naar zijn oude vak van pottenbakker.

McDonald's

De wereldwijde fastfood ketens zoals wij ze kennen, Burger King (pakweg 11.500 vestigingen in 57 landen) en McDonald's (30.000 vestigingen in ruim 120 landen), namen halverwege de jaren vijftig een grote vlucht. McDonald's heeft, net als de hamburger, een jubileum te vieren. De gigant, ooit gestart als restaurant van de broers Mac en Dick McDonald, bestaat 50 jaar. Het was Ray Kroc, vertegenwoordiger in milkshakemachines, die de nationale en internationale mogelijkheden van de grote M doorzag. In 1954 ontwikkelde hij de franchisefor-

mule voor de keten en bedacht de McDrive, een klapper. Jonge mobiele Amerikanen, met hun vetkuiven en pastelkleurige Chevrolts; zagen het snelle karakter helemaal zitten en adopteerden het vrije, ongedwongen fastfood-gevoel als levensstijl.

In de jaren zeventig waren de hamburgerketens in de VS zo populair dat van iedere dollar die werd besteed aan buitenshuis eten, 37 cent bij hen terecht kwam. In 1971 werd in Nederland, in Zaandam om precies te zijn, de eerste McDonald's geopend. Dat was ook gelijk de eerste Europese vestiging. Maar de Amerikaanse hamburger sloeg hier in eerste instantie helemaal niet aan, dus werden er ook kroketten en erwtensoep verkocht. Hoe tijden kunnen veranderen. Nu bezoeken dagelijks 500.000 landgenoten een van de 227 McDonald's vestigingen.

PUCK KERKHOVEN

Dure huisdieren worden steeds vaker gechipt

De Europese Unie verplicht sinds een paar weken gezelschapsdieren een chip, een elektronisch paspoort, achter de huid te hebben als ze de grens overgaan.

GEZELSCHAPSDIEREN

UTRECHT – Het aantal identificatiechips voor huisdieren is vorig jaar met 20 procent gestegen. Volgens de Nederlandse Databank Gezelschapsdieren (NDG) en chipleverancier Virbac komt de toename vooral doordat de chip verplicht is voor huisdieren die naar het buitenland reizen.

De chip wordt bij honden, katten, fretten en andere gezelschapsdieren onder de huid ingebracht. Een speciaal apparaat kan hem lezen en de bijbehorende gegevens snel ophalen uit een computerbestand. De chip bewerkstelligt dat gevonden dieren snel bij hun baasje terug zijn. Ook kan hij worden gebruikt voor het re-

gistreren van dierenmishandeling, bijtincidenten en erfelijke gebreken.

„In onze databank staan inmiddels bijna 600 000 huisdieren geregistreerd,” zegt Jan-Willem Beeftink van de NDG. „De hausse van inschrijvingen voor dieren die meegaan naar het buitenland, hebben we grotendeels achter de rug. Mede door de nieuwe regels zijn er vorig jaar zoveel meer chips geplaatst.”

Sinds 3 juli moeten honden, katten en fretten, die binnen de EU met hun baasje mee op reis gaan, een identificatie hebben in de vorm van een microchip of tatoeage. Bovendien moeten de dieren gevaccineerd zijn tegen rabïes (hondsdolheid) en een Europees paspoort voor gezelschapsdieren hebben. Met het nieuwe paspoort krijgen de Europese huisdieren voor het eerst eenzelfde reisdocument. Tot nu hadden de lidstaten ieder hun eigen eisen op het gebied van vaccinatie en identificatie.

Tot 1 oktober worden huisdieren die geen paspoort hebben, maar wel voldoen aan de oude regels, nog toegelaten. Volgens

het ministerie van landbouw, natuur en visserij kregen niet alle landen de nieuwe regels op tijd ingevoerd, waardoor nu sprake is van een overgangsregeling.

Joost van Herten, dierenarts bij de Koninklijke Nederlandse Maatschappij voor Diergeneeskunde, noemt ook andere factoren voor de toename. „De laatste jaren is er steeds meer aandacht voor identificatie en registratie van huisdieren”, zegt hij. „Ook door dierenartsen wordt het gebruik van de chip steeds meer gestimuleerd. Het is de beste manier om de identiteit van een dier vast te stellen. Zoekgeraakte huisdieren kunnen snel weer met hun eigenaar herenigd worden en voor het afsluiten van een ziektenkostenverzekering voor je huisdier is een identificatie met een chip een vereiste.”

Philip Ruppert, algemeen directeur van chipleverancier Virbac, ziet nog een andere trend. „Dure dieren krijgen steeds vaker een chip”, zegt hij. „Zo worden exotische vogels en reptielen steeds vaker geïdentificeerd. Ook bij koi-karpers wordt gebruikgemaakt van chips.”

Bron: Trouw augustus 2004

TEKST 3

Maak uw huis brandveilig

Bezit u een blusdeken? En heeft u een vluchtplan voor als er brand uitbreekt? De kans is groot dat uw antwoord ontkennend is. Zo heeft u wellicht ook geen rookmelder, weet u alleen bij benadering hoe u zelf een brand kunt blussen en schiet het vegen van de schoorsteen voor de openhaard er weleens bij in. Brand lijkt altijd ver van ons bed. Toch rukt de brandweer jaarlijks zo'n 8000 keer uit voor een woningbrand, die meestal veroorzaakt is door de bewoners zelf. Per jaar overlijden er 70 mensen aan de gevolgen van een huisbrand en belanden er nog eens 1300 in het ziekenhuis. Huisbranden ontstaan doorgaans door onvoorzichtigheid met vuur, tijdens het klussen of door kortsluiting in verouderde elektriciteitsinstallaties. Met andere woorden: door relatief kleine oorzaken. Preventie is dus vooral een kwestie van aandacht. En van verantwoordelijkheidsgevoel. Om dat verantwoordelijkheidsgevoel te vergroten startte de organisatie Consument en Veiligheid in opdracht van de overheid een groot-scheepse campagne rondom brandveiligheid. In televisiereclames heeft u al kunnen zien hoe moeilijk het bijvoorbeeld is een uitgang te vinden in een met rook gevuld huis. Om te kijken hoe brandveilig uw woonomgeving is en welke maatregelen u kunt nemen om brand te voorkomen, kunt u terecht op de site www.veiligheid.nl. Daar vindt u tests, tips en het spel Brand. De Game.

Bron: Consumentengids juni 2004

Tekst 1

1. Het grootste geheim achter de hamburger is gemak. Noem twee voorbeelden van dat gemak.

2. Waaruit bestond de hamburger rond 1904?

3. Noem twee oorzaken waardoor McDonald's zo'n succes is geworden.

4. Waar werd de eerste Europese vestiging van McDonald's geopend?

Tekst 2

5. Waardoor is het aantal identificatiechips voor huisdieren met 20 procent gestegen?

6. Honden, katten en fretten moeten naast de chip of tatoeage nog meer hebben als zij met hun baasje binnen de EU reizen. Noem nog twee voorwaarden.

7. Waarom vindt dierenarts Joost van Herten de identificatiechip een goed idee? Noem twee redenen.

Tekst 3

8. Waardoor ontstaan de meeste huisbranden? Noem twee oorzaken.

9. Wat wordt er bedoeld met het woord *preventie* in de zin: “Preventie is dus vooral een kwestie van aandacht.”?

10. Waaruit bestaat de grootscheepse campagne die de organisatie Consument en Veiligheid is gestart rondom brandveiligheid?

Schrijven: maak de opdrachten 11 t/m 15.

13. Maak met elk woord een goede zin. U mag een woordenboek gebruiken.

bedanken voor

import

anoniem

personage

branden

14. Vul de juiste vorm in.

‘Heb ik het niet (voorspellen) _____?’, vroeg An toen haar man een prijs in de Postcode Loterij won.

Wij hebben ons tijdens het feest geen moment (vervelen) _____.

De organisatie Consument en Veiligheid (vergaderen) _____
nu al twee dagen over een nieuwe blusdeken.

Onze hond (gehoorzamen) _____ mij de laatste tijd slecht.

Eigenlijk heb ik nooit in het succes van McDonald’s (geloven) _____.

15. Geef in minimaal 50 en in maximaal 100 woorden uw mening over de stelling:

‘Drie keer per week een hamburger kan geen kwaad.’

Gebruik hiervoor het antwoordblad van bijlage 2.

Dit was de laatste opdracht.

Lees de instructie op pagina 1 nog eens door en controleer of u die goed hebt gevolgd.

Antwoordblad: bijlage 1

Opdracht 11: zakelijke brief

[illegible]

Antwoordblad: bijlage 2

Opdracht 15: mening

[illegible]

ANTWOORDEN & PUNTENTELLING BIJ TOETS NL3(10)

Opdracht	Vraag	Antwoord	Punten per vraag	Aftrek per fout
Lezen	1.	Twee van de volgende: je kunt de hamburger onderweg kopen, je hoeft niet lang te wachten, de hamburger hapt makkelijk weg, snel voedsel voor de massa.	2	1
	2.	Een sandwich met gebakken rundvlees (gemalen), een saus van mayonaise en mosterd en een plakje augurk.	2	2
	3.	Door de ideeën van Ray Kroc: 1. hij bedacht de franchiseformule 2. hij bedacht de McDrive	2	1
	4.	In Nederland (Zaandam)	2	2
	5.	De chip is verplicht voor dieren die naar het buitenland reizen.	2	2
	6.	Ze moeten een vaccinatie tegen hondsdolheid hebben en zij moeten een Europeespaspoort hebben.	2	1
	7.	Twee van de volgende: de indentiteit van het dier kan worden vastgesteld, zoekgeraakte huisdieren worden snel herenigd met hun eigenaar, de chip is verplicht bij een ziektenkostenverzekering.	2	1
	8.	Twee van de volgende: onvoorzichtigheid met vuur, tijdens het klussen, kortsluiting in verouderde elektriciteitsinstallaties.	2	1
	9.	Voorkomen (van de brand).	2	2
	10.	Televisiereclames. Website met tests, tips en een spel.	2	1
Schrijven	11.	Zakelijke brief bevat: Op de juiste plaats naam en adres leverancier Datum Juiste aanhef Juiste plaats ondertekening Naam en adres briefschrijver Klacht: Klacht is zakelijk/beleefd gesteld, de inhoud van de hele brief is zakelijk, de situatie wordt duidelijk uitgelegd, vraag om oplossing en antwoord terug is duidelijk (-3 voor elk minder goed/duidelijk item) Aftrekpunten voor taalfouten: -2 per 4 fouten.	25	2 2 2 2 2 15
	12.	Genoemde opdrachten moeten erin staan: hond/herder, puppy's €75,-, uiterlijk puppy's, zindelijk + ingeënt, waar/wanneer/hoe te bereiken. Afkortingen moeten relevant zijn en correct (-1 per niet genoemd/fout item). Advertentie moet correct ingevuld zijn, 1 letter per vakje.	10	1

	13.	Betekenis moet duidelijk naar voren komen. Spelling is correct.	5	1
	14.	voorspeld, verveeld, vergadert, gehoorzaamt/gehoorzaamde, geloofd	5	1
	15.	Ter beoordeling van de docent Minder dan 50 of meer dan 100 woorden: - 5p. Spelling is correct (meer dan 5 fouten: - 5p.). Mening moet duidelijk beschreven zijn. Samenhang + opbouw van het betoog is duidelijk.	25	5 5 10 5
	Totaal aantal te behalen punten		90	

Eindcijfer is het aantal behaalde punten gedeeld door 9.

Cesuur: ligt bij 50 punten, 49 punten of minder is onvoldoende, 50 punten of hoger is voldoende.

Dekking Eindtermen KSE Nederlands 3 (10)

3.1 Leesstrategieën	-	opdracht 1 t/m 10
3.2 Informatieve teksten 3	-	opdracht 1 t/m 10
3.3 Instructieteksten	-	opdracht 11, 12 en 15
3.6 Studerend lezen	-	opdracht 1 t/m 10 + 11
3.7 Schrijven als proces	-	opdracht 11, 15
3.8 Aantekeningen maken	-	opdracht 11, 12, 15
3.9 Brieven	-	opdracht 11
3.10 Creatief schrijven	-	opdracht 14
3.17 Formulieren	-	opdracht 12
3.22 Spelling 3	-	opdracht 11 t/m 15